

Východočeští knihovníci navštívili polské knihovny

Alena Součková

Ve dnech 17. a 18. června 1999 se uskutečnila studijní exkurze do polských knihoven. Hlavní zásluhu na jejím uskutečnění měly paní Věra Škraňková z Městské knihovny v Náchodě a paní Táňa Čejková z Okresní knihovny v Hradci Králové - zároveň také předsedkyně a hospodářka regionálního výboru SKIP. Spolupodíleli se i ředitelé obou jmenovaných knihoven a nelze nezpomenout na polské kolegy z hostitelských knihoven. Všichni jsme se na zájezd těšili, snad o to více, že byl plánován a organizován dlouhodobě. Naladění jsme byly i zprávami organizátorek, které byly nadšeny neopakovatelnou atmosférou polských měst a velmi přátelským přijetím v knihovnách. Polští kolegové projevují dlouhodobě zájem o spolupráci s českými knihovnicíky a již několikrát navštívili knihovny v našem regionu.

A jak probíhala naše akce ?

Autobus nabíral účastníky z různých koutů východních Čech na své trase k polským hranicím. Na poslední zastávce v Polici nad Metují nastoupila hlavní organizátorka. Výlet mohl začít, ... ale ... menší technická závada autobusu nás donutila udělat nečekanou zastávku. A tu jsme využili - jak už ti u naší profese bývá - k návštěvě Městské knihovny v Polici nad Metují. Pracovnice knihovny, překvapeně nenadálou početnou exkurzí, se nám věnovaly a umožnily prohlídku svých pracovišť.

Pak jsme pokračovali přechodem státní hranice v Otovicích u Broumova na polské území. Naší první zastávkou byla Nowa Ruda, město uprostřed Sovích hor, několik kilometrů od českého území. Jak název napovídá, byl zde kraj bohatý na rudy, nerosty a horniny. Nejenom těžba, která je nyní utlumena, ale historicko-společenské členění této oblasti se odráží na charakteru krajiny a životě měst (historické Kladsko, německé území, 2. světová válka, nové osidlování po r. 1945).

Návštěva knihovny byla pro nás skutečně nezapomenutelná. Miejska biblioteka w Nowej Rudzie se nachází nedaleko náměstí. Budova z temného cihlového zdiva nás zvenku příliš nelákala. Jak jsme se později dozvěděli, byl to bývalý pivovar, který byl teprve před šesti lety zásluhou a finančním přispěním města přeměněn na knihovnu. Z původních budovy zůstaly jen vnější zdi. Uvnitř jsme uviděli prostorné, moderní a účelně uspořádané interiéry ještě vonící novotou. Mnozí z nás si povzdychli: " ... takovou knihovnu mít ...".

Přivítání ze strany paní ředitelky Witoldy Waloszcyk bylo velmi milé - žádné oficiality, ale přátelství, radost ze setkání. Prohlídku knihovny jsme začali v oddělení pro dětské čtenáře s velkým prostorem pro volný výběr, zajímavě řešeným místem pro nečtenáře a nejmenší děti, s prostory pro výstavy výtvarných dílek a soutěží i s několika místy pro začínající automatizaci.

Pak jsme pokračovali do piwnice. To v našich řadách vzbudilo hlasitý podiv. Ale hostitelé nám s úsměvem vysvětlili, že nás nečeká pěnivý mok, který se zde sice před lety vyráběl - ale že navštívíme podzemní prostory, které slouží mladým začínajícím spisovatelům a pro konání klubových pořadů (pozn. piwnica=sklep, sklep=obchod). Prostory knihovny včetně schodiště slouží také k prezentaci kulturních a výtvarných aktivit občanů města.

Při prohlídce půjčovny pro dospělé v prvním patře a studovny ve 2. patře jsme opět obdivovali prostornost, účelné knihovnické vybavení a příjemné prostředí. Měli jsme možnost shlédnout i knihovnické a sociální zázemí a opět jsme si jen mohli povzdychnout: "... tak tohle v našich knihovnách není ...".

Byli jsme v nejvyšším patře knihovny a zdálo by se, že jsme si prohlédli všechno - ale paní ředitelka nás pobízela, že ještě půjdeme do kominku Nevím, jak ostatní kolegyně a kolegové, možná, že při prohlídce tuto výzvu přeslechli - já jsem si v duchu představila, že nás čeká přinejmenším ještě nějaký prostor na půdě (komín na střeše jsem nepředpokládala) ... Ale vše bylo jinak. Paní ředitelka rozevřela shrnovací dveře, které oddělovaly prostor v horním patře, a před našimi zraky se objevil sál jako na zámku ... a kominek - to byl krb v jeho rohu. U dlouhého stolu s přebohatým pohoštěním jsme pak ještě strávili příjemné chvíle s milými hostitelkami, které odpovídaly na naše dotazy.

Druhým místem našeho pobytu v Polsku byla Wroclav. Podle nejnovějšího územního uspořádání hlavní město Dolního Slezska, město s téměř 700 tisíci obyvateli, s dlouholetou, mnohdy pohnutou historií. Díky perfektně zajištěné organizaci jsme se v tomto velkoměstě, které navíc prochází složitou rekonstrukcí silničního systému, brzy setkali s polskými hostiteli, kteří nás s neskrývanou radostí přišli přivítat a spolupodíleli se na našem odpoledním a večerním programu. Ten nebyl knihovnický - ale s profesionálním průvodcem jsme se vydali na několikahodinovou prohlídku města s podrobným výkladem. Wroclav - město 7 řek, 100 mostů a 100 kostelů - nabízí velké množství architektonických a kulturních památek. Druhá světová válka srovnala město, tehdy německé, téměř se zemí. Obnova památek v původním, většinou gotickém slohu, probíhá prakticky dodnes (katedrála Jana Křtitele, kostel Panny Marie na Písku, Knedlíková brána...). Často jsme byli upozorňováni na působení významných českých osobností ve městě a mnohaleté česko-polské vztahy. Skutečným architektonickým klenotem Wroclavi je hlavní náměstí - Rynek - s renesanční radnicí, pranýřem, kostelem sv. Alžběty jak ve vnitřním bloku, tak lemující náměstí.

Návštěva knihovny byla plánována na další den. Byli jsme na ni upozorněni při večerní prohlídce města, nachází se totiž v jednom z těch krásných domů na náměstí. Polští hostitelé - Jolanta Slowik, Jolanta Ubowska a Jerzy Kumiega nás již ráno očekávali před knihovnou. Pan ředitel Leon A. Krzemieniecki nás seznámil s historií i bohatou činností této instituce. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Mikulskiego we Wroclawiu vznikla v této podobě a na tomto místě až v roce 1949 (po obnově válkou zničeného města a přesídlení původního polského obyvatelstva ze Lvova, který poválečným uspořádáním připadl Ukrajině). Zpočátku byla městskou knihovnou, od roku 1955 vojvodskou se službami pro danou oblast. A od roku 1976, který byl Rokem knihoven a čtenářství, působí i jako knihovna vědecká.

I zde jsme si prohlédli všechny provozy. Dozvěděli jsme se, že do polských knihoven chodí více návštěvníků, než je obvyklé u nás. Základní služby knihoven jsou poskytovány zdarma a poplatky, které jsou vybírány pouze za výpůjčky speciálních dokumentů, jsou minimální. Upřednostňovány jsou prezenční služby. Knihovna ve Wroclawi, která patří k největším knihovnám, zajišťuje i některé speciální služby: fonotéka, poslechové studio, zvuková knihovna pro nevidomé, fondy a studovny cizojazyčné literatury atd. Dětské oddělení patří rozsahem fondu k největším v Polsku.

Bylo zde mnohé k vidění, k získání inspirace. Obtíženi řadou propagačních a informačních materiálů jsme, příjemně unaveni, nastupovali do autobusu ke zpáteční cestě. Po krátké zastávce v městečku Swidnica (protestantský kostel postavený ze dřeva, slámy a hlíny), přes město Walbrzych jsme hranici překročili v Meziměstí-Starostíně a ubírali sen ke svým domovům.

Ještě jednou velký dík organizátorům za všechny krásné zážitky!

· <http://www.svkhk.cz>